

IN MEMORIAM

Prof. dr Stojan Sedmak

1929-2014

Dana 2.11.2014. godine preminuo je Stojan Sedmak, profesor Tehnološko-metalurškog fakulteta Univerziteta u Beogradu, osnivač i prvi predsednik Društva za Integritet i Vek Konstrukcija (DIVK), dugogodišnji glavni i odgovorni urednik časopisa Integritet i Vek Konstrukcija, neumorni pregalac i stvaralac u oblasti mehanike loma, projektovanja, ispitivanja i integriteta konstrukcija, zavarivanja i nauke o materijalima. Njegova dostignuća i širok stvaralački opus ostaviće neizbrisiv trag u našem sećanju, a reč o tome prepuštamo njegovim najvernijim saradnicima. Evo šta su oni rekli o Prof. Stojanu Sedmaku na njegovoj sahrani i na Komemorativnoj sednici DIVK.

Obraćanje dekana Tehnološko-metalurškog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Profesor Stojan Sedmak rođen je 9. novembra 1929. u Kratovu, Makedonija, od oca Ante i majke Rade, rođene Atanasković. Školovao se u Beogradu gde je 1948. godine maturirao u Prvoj muškoj gimnaziji, a 1954. diplomirao na Mašinskom fakultetu. Na Prirodno-matematičkom fakultetu je 1969. godine magistrirao, a zatim i doktorirao na Mašinskom fakultetu 1977 godine.

Najpre je kao diplomirani inženjer radio u fabrici "Slavko Rodić" u Bugojnu, od 1954. do 1958. i u fabrici motora FAMOS, Sarajevo, od 1958. do 1961. godine. U Francuskoj je 1960. godine specijalizirao proizvodnju motora sa unutrašnjim sagorevanjem. Od 1961. do 1966. godine radio je kao konstruktor vozila u Vojnotehničkom institutu u Beogradu.

Na Tehnološko-metalurškom fakultetu u Beogradu se zaposlio kao asistent 1966. godine gde je za redovnog profesora je izabran 1981. Predavao je više predmeta na dodiplomskim i posleiplomskim studijama iz oblasti hemijskog i grafičkog inženjerstva, mehanike loma, mehanike materijala i zavarivanja. Bio je šef Katedre za opšte tehničke nauke i Katedre za grafičko inženjerstvo. U penziji je od 1995. godine.

Penzionisanjem nije prestao aktivan naučni i stručni rad profesora Sedmaka.

Od 1991. do 1996. godine profesor Sedmak je bio direktor programa "Pouzdanost materijala i ocena sigurnosti konstrukcija" Evropskog centra za mir i razvoj. U više ciklusa je bio predavač na kursu za međunarodne inženjere zavarivanja i predsednik nacionalne ispitne komisije po programu Međunarodnog instituta za zavarivanje.

Od 1989. do 2000. godine je bio urednik časopisa "Zavarivanje i zavarene konstrukcije".

Od 1996. do 2000. je bio predsednik Jugoslovenskog saveza za zavarivanje.

2001. godine je osnovao srpsko Društvo za integritet i vek konstrukcija (DIVK) čiji je predsednik bio sve do 2007. godine. Takođe je osnovao časopis Integritet i vek konstrukcija i bio njegov glavni urednik 2006 i 2007. godine.

Bio je član Društva za unapređivanje zavarivanja u Srbiji, počasni član Rumunskog društva za zavarivanje i član i funkcioner Evropskog društva za integritet konstrukcija (ESIS), i više međunarodnih foruma u oblasti integriteta i loma konstrukcija.

Član je izdavačkih odbora 7 međunarodnih časopisa. Nosilac je Ordena za vojne zasluge sa srebrnim mačevima od 1963. godine.

2005. godine ja izabran za počasnog člana – savetnika Akademije Inženjerskih Nauka Srbije, Odeljenja mašinskih nauka.

Profesor Stojan Sedmak je objavio preko 300 naučnih radova. Bio je autor 8 knjiga i udžbenika, editor 10 monografija Letnje škole mehanike loma i zbornika radova Devete evropske konferencije o lomu, organizovane 1992. u Varni (Bugarska). Bio je rukovodilac 9 naučno-istraživačkih projekata o ponašanju materijala i zavarenih konstrukcija u eksploataciji, parovodima, i kriterijumima za revitalizaciju i saradivao u još 4 projekta. Izradio je 37 elaborata i studija, 8 investicionih programa, i 7 ekspertiza. Rukovodio je izradom 17 doktorskih disertacija i 14 magistarskih teza.

U periodu 1982-1992. je bio rukovodilac jugoslovensko-američkog projekta "Mehanika loma zavarenih spojeva".

Profesor Sedmak je održao niz predavanja po pozivu u NIST-u, na Druk Univerzitetu (Darem, Severna Karolina), Univerzitetu Viskonsina (Milvoki), Univerzitetu Ajove (Ajova Siti), u Nuklearnom istraživačkom centru, Ispra, Italija, na Hsinhua Univerzitetu u Peking, na Građevinskom fakultetu u Tripoliju, Libija. Učestvovao je na velikom broju konferencija i skupova u zemlji i inostranstvu (Evropske konferencije o lomu, Međunarodne konferencije o mehaničkom ponašanju materijala, Međunarodne konferencije o lomu, Skupštine Međunarodnog instituta za zavarivanje, Konferencije Američkog društva za ispitivanje i materijale, Međunarodne konferencije o zamoru).

Kao poseban doprinos treba navesti knjigu "Terenski automobili savremene armije" (autori S. Sedmak i P. Stojanović), Vojnoizdavački zavod, 1968. Od 1980.

Zahvaljujući naporima profesora Sedmaka, mehanika loma i analiza integriteta konstrukcija su utemeljene u našoj zemlji, što je omogućilo i intenzivnu međunarodnu saradnju u ovoj naučnoj oblasti.

Oženjen je od 1954. godine, suprugom Matildom, rođenom Jovanović. Imaju sina Aleksandra, unuke Simona, Tamaru i Teu i praunuku Laru.

Prof. dr Đorđe Janačković

Obraćanje dugogodišnjeg saradnika

Sve je počelo pre 43 godine, kada sam kao mlad inženjer potražio posao u Beogradu. To je bilo zlatno vreme za diplomirane mašinske inženjere, razgovori su se obično završavali sa: Dođite u ponedeljak i donesite radnu knjižicu. Jedan prijatelj me uputio na Stojana Sedmaka, u to vreme asistenta sa kratkim stažom na Tehnološko-metalurškom fakultetu. Izenadio sam se da čovek star 42 godine počinje asistentsku karijeru. Objasnio mi je da je proveo dovoljno vremena u praksi i da želi da se posveti nauci. Te godine je raspisan konkurs za docenta na predmetu Mašinski elementi tako da je mesto asistenta bilo slobodno i ja sam radio godinu dana kao honorarni asistent a zatim kao stalni. Ubrzo sam shvatio šta znači iskustvo iz prakse Profesora Sedmaka. Grupa elektrohemičara se prihvatila razvoja srebro-cink akumulatora za Krušik iz Valjeva. U to vreme bilo je moderno kupovati licence gde su stranci uz tehnologiju davali projektnu dokumentaciju. Profesor Sedmak je izradio kompletnu konstruktivnu i tehnološku dokumentaciju. To je iziskivalo danonoćni rad sa nizom saradnika, i veliki broj putovanja u Valjevo. U rekordnom roku fabrika akumulatora je proradila.

U jesen kao novo izabrani docent imao je vatreno krštenje kao predavač. Predavanja 2 časa nedeljno, Utorkom od 8 do 10. Služba kakva se može poželeći za nekog, ali ne za Stojana. Zapamtio sam prvo predavanje sa kojeg je došao sa mokrom košuljom. Predavanja je pripremao detaljno i kucao u tri primerka, dva su išla na čitanje, jedan kod njegovog prijatelja pokojnog Profesora Milovića poznatijeg kao ŽUĆA, a drugi primerak sam ja dobijao. Trudio sam se da nađem nešto što bih dodao ili oduzeo, ali

obično sam vraćao kopiju nazad u originalnom stanju. Nakon godinu dana pojavio se udžbenik koji je doživio niz izdanja i bio korišćen na mnoge Tehnološke i Mašinske fakultete širom bivše Jugoslavije. Ubrzo je shvatio da su studentima potrebni i pomoćni udžbenici koji će im omogućiti da samostalno rade projektne zadatke, pa je tako nastao i Praktikum.

Nije bilo lako profesoru da organizuje nastavu, vežbe, projektne zadatke jer broj studenata je ponekad bio i više od 500. Broj honorarnih asistenata je ponekad bio i 15, što je bilo teško sinhronizovati zbog asistenata iz industrije. Trebalo je pregledati i po 700 ispita koje smo obično delili pola – pola.

Zatim dolazi vreme intenzivnih eksperimenata za doktorat koji se tražio za izbor u vanrednog profesora. Slomio je ogroman broj uzoraka iz dve vrste čelika i jednu vrstu aluminijuma. Tu je imao sreću što je pokojni Profesor Radović pokazao interesovanje za eksperimente i omogućio mu je korišćenje opreme i stručne ekipe iz Vojno-tehničkog instituta. Profesor Sedmak je shvatio da stečeno znanje treba plasirati industriji. Sklopio je Ugovor o saradnji sa Fabrikom GOŠA iz Smederevske Palanke koja je participirala kod Zajednice nauke za dobijanje naučnog projekta. Završetkom doktorata Profesora Sedmaka je rođena nova naučna disciplina u bivšoj Jugoslaviji - MEHANIKA LOMA. Nije bilo bolje prilike za intenzivan razvoj ove nauke od Reverzibilne hidroelektrane Bajina Bašta. Postojala je dilema poštovati Evropske propise i ugraditi dva cevovoda ili koristiti relativno nepoznat Japanski materijal i imati samo jedan cevovod. Izazov je bio veliki i Profesor Sedmak se prihvatio da dokaže da je jedan cevovod pravo rešenje. Stotine i stotine epruveta je polomljeno dokazujući prospektne karakteristike materijala. Napravljena su dva na daleko čuvena modela prečnika 4,2 m, visine 10 metara. Profesor Sedmak je pratio sve faze izrade ispitivanja i izrade završnog izveštaja. Posebno je bilo interesantan hidro test kome je prisustvovalo nekoliko japanskih stručnjaka sa silnim fotografskim aparatima da vide čudo na Balkanu. Cevovod je urađen i dan danas funkcioniše. Ali tu nije kraj aktivnosti Profesora sa Japanskim čelikom.

U međuvremenu 1980. Godine startovala je prva Letnja škola mehanike loma a odmah zatim i sklapanje Jugoslovensko-Američkog naučnog projekta Mehanika loma zavarenih spojeva. Profesor je shvatio značaj zavarivanja pa je uz nekoliko saradnika startovao Magistarske studije iz zavarivanja na Tehnološko-metalurškom fakultetu.

Da se vratim na Japanski čelik i Američki ugovor. Profesor Sedmak je uključio Univerzitet iz Novog Sada, Maribora i Skoplja, kao i renomirane fabrike Djuro Djaković i Energoinvest. Njegov autoritet omogućavao nam je da koristimo fabričke usluge od Triglava do Đevđelije. Tako smo čelik iz Bajine Bašte vozili U Smederevsku Palanku na zavarivanje, epruvete smo radili u Zagrebu a zatim brodom slali u Ameriku na ispitivanje. Ja sam imao posebnu sreću da sprovodim sva ispitivanja kod Nacionalnog Biroa za Standarde u Bolderu, Kolorado. Moram da priznam da mi je Profesor Sedmak ukazao puno poverenje, tako da sam bio čovek iz senke kod niza sledećih letnjih škola Mehanike loma, mada verujem da mu nije bilo lako sa mnom punih 20 godina .

1989. godine otišao sam na rad u Nemačku tako da je profesor Sedmak već imao nove mlade saradnike nastavljajući rad uz sve teškoće koje su ga zadesile devedesetih godina. Devedesete godine boravio je nedelju dana kod mene u Nemačkoj i tom prilikom napisao moj najbolji rad iz Mehanike loma. Nekako naša saradnja se svodila na moju pripremu a Stojan je zatim umeo na najbolji način da predstavi šta sam ustvari imao na umu. Kanije je boravio opet nedelju dana kod mene u Portugalu i ponovo me naterao da napišemo moj rad za letnju školu.

Teško je nabrojati koliko je diplomskih, magistarskih i doktorskih radova vodio kao mentor, komentor ili kao član komisije, opet od Triglava do Đevđelije. Meni je takodje bio mentor na magistarskom i doktorskom radu. Ne mogu da zaboravim da je nekoliko puta pod stare dane putovao noćnim autobusom preko Mađarske do Maribora da bi vodio doktorate.

Na kraju Profesore Hvala Vam za sve što ste učinili za mene i moje kolege. Počivajte mirno. Mehaniku loma će nastaviti Vaš sin, unuk, unuka i niz mladih saradnika.

Dr Blagoj Petrovski

Obraćanje dekana Strojarskog Fakulteta Slavonski Brod, Sveučilište u Osijeku.

Tužni skupe,

Sve nas je iznenadila i teško pogodila vijest da je naš dragi prof. dr. sc. Stojan Sedmak preminuo. Spremali smo mu radosni govor za 85 rođendan, ali na žalost dolazimo nekoliko dana ranije da ga pozdravimo i poklonimo mu se u sasvim drugačijoj okolnosti.

Ukazana mi je velika čast da u ime suradnika, prijatelja i poštovatelja koji na ispraćaj prof. Stojana Sedmak dolaze izvan Republike Srbije, uputim nekoliko oproštajnih riječi.

Kao svjetski poznat i priznat ekspert iz područja mehanike loma zavarenih spojeva, tlačnih posuda, procjene integriteta konstrukcija, i.t.d., itd., prof. Stojan Sedmak je oko sebe okupljao stručnjake iz cijele Jugoslavije i iz cijelog svijeta. Kroz brojne naučne projekte koje je vodio i u koje nas je uključivao svi smo napredovali i razvijali se. Teško je pronaći riječi kojima bi iskazali našu zahvalnost za sve što je poštovani prof. Stojan Sedmak učinio kako za Strojarski fakultet u Slavonskom Brodu, Fakultetu za strojništvo u Mariboru, ali jednako tako i za brojne druge fakultete i institucije na području Jugoslavije.

Prof. Stojan Sedmak je bio uzor mnogima od nas. Trudili smo se učiti od njega, ne samo struku, već i kako povezivati ljude za dobro svih, kako biti dobar čovjek i dobar prijatelj.

Danas smo svi tužni što se opraštamo od jednog velikog čovjeka - našeg dragog Profesora, ali osjećamo ujedno i ponos i zahvalnost što smo s njim dijelili mnoge zajedničke trenutke uspjeha i radosti. Dragi naš Professore, neka Vam je vječna slava i hvala za sva Vaša dobra djela i neka Vaša duša počiva u miru.

Prof. dr Ivan Samardžić

Obraćanje saradnika sa najdužim stažom

Skrhani bolom i neizmernom tugom okupili smo se da se oprostimo od profesora, doktora Stojana Sedmaka. Jednostavno, rekli bi od našeg profesora. Nemi od bola zbog velikog gubitka pogotovu kada od nas odlazi izuzetan, veliki čovek, mnogi osećaju potrebu da se oproste.

Da li da počnemo od njegovih najmilijih: životnog saputnika Matilde, sina Aleksandra, unuka Simona, unuke Tamare i Tee ili praunuke Lare? Ili u ime generacijskih kolega ili saradnika i profesora sa raznih Univerziteta gde je profesor pripadao. Nemam mandat da govorim u njihovo ime, ali mogu da govorim u ime svih koji su ga poznavali i kojima je bila čast što su imali mogućnost da ga upoznaju ili sarađuju sa njim. Mogu da govorim u ime njegovih brojnih saradnika, učenika i prijatelja.

Dragi profesore, kao da si imao mnogo vise od jednog života, napravio si imponantnu karijeru u svakom pogledu.

Podsecanja radi, profesor Stojan Sedmak je rođen 1929 godine u Kratovu, maturirao u Beogradu 1948 godine, 1954 diplomirao na mašinskom fakultetu u Beogradu gde je i doktorirao 1977 godine. U međuvremenu je magistrirao na Prirodno – matematičkom fakultetu. Profesionalnu karijeru je započeo u Bugojnu u fabrici Slavko Rodić u periodu od 1954 do 58, nastavio u Famosu u Sarajevu do 1961 a onda do 1966 u Vojnotehničkom institutu u Beogradu.

Univerzitetsku karijeru je započeo 1966 godine na Tehnološko_metalurškom fakultetu u Beogradu kao asistent gde je postao redovni profesor 1981 godine. Zapisano je da je u penziji od 1995 godine.

A, sta znači u penziji za profesora Sedmaka, znači žestok nastavak naučnog rada, žestoka aktivnost u međunarodnim i domaćim asocijacijama, prenošenje znanja svojim saradnicima, neviđena podrška mlađim saradnicima i pozitivan pritisak da se ide napred, da se stvara uz mnoštvo novih ideja guranih snagom i voljom dvadesetogodišnjaka. Dan od 24 sata je bio kratak da se završi sve isplanirano. Bilo je normalno da se sa profesorom diskutuje o stručnim pitanjima i do duboko u noć da bi on nastavio sa drugim saradnikom rano ujutru. Snaga i volja koju je bilo teško pratiti ali koja je za sobom ostavila imponantne rezultate.

Počnimo redom, njegov magistarski rad pod naslovom "Neki problemi koncentracije napona u dvodimenzionalnoj teoriji plastičnosti" sa poglavljem broj 5 "Teorija krtog loma" ima istorijski značaj

jer je to prvi dokument vezan za mehaniku loma u regionu. Odatle datira i razvoj mehanike loma kao naučna disciplina u regionu. Prvi eksperimenti vezani za mehaniku loma datiraju izradom njegove doktorske disertacije. Početkom sedamdesetih započela su ispitivanja u laboratoriji VTI-a. Doktorska disertacija profesora Sedmaka je ostala čitanka za mehaniku loma regionu. Iz tog periodu datira i "fatalan" naučnoistraživački spoj prof Stojan Sedmak i prof Aleksandar Radović, a rezultat je istorijski razvoj mehanike loma i metalurgije zavarivanja uz preplitanje ove dve discipline u funkciji ocene zavarljivosti materijala i sigurnosti zavarenih spojeva. Posle toga sve je bilo kao lavina, profesor Sedmak je postao pionir primene mehanike loma u proceni ponašanja materijala, oceni sigurnosti konstrukcija. Antologijski radovi sa projektovanja HE Bajina Basta su bili pionirski radovi gde se ali stvarno primenila mehanika loma kao pouzdan alat za ocenu ponašanja konstrukcija i ocene integriteta i veka konstrukcija. Pionirski radovi u tom području su prezentovani od strane profesora Sedmaka u Leobenu, Waterlu i Kembridžu krajem sedamdesetih i početkom osamdesetih godina.

Sve to je bilo prepoznato od međunarodne naučne javnosti. Jugoslavija je zahvaljujući profesoru Sedmaku postala svetska sila u mehanici loma. Eksperimentalni rezultati iz tog vremena, a govorimo o kasnim sedamdesetim su još uvek aktuelni. I danas se analiziraju. Deo tih analiza je predstavljen 2013 godine u tom istom Leobenu, gde su bili i antologijski radovi prof Sedmaka, a od strane njegovog unuka Simona, nastavljača porodične tradicije u sledećoj generaciji.

Profesor Sedmak je osnivač i motorna snaga prestižnih letnjih škola mehanike loma. Samo takav autoritet je mogao da krene sa organizacijom letnih škola mehanike loma 1980 godine. Već od treće škole održane 1984 godine je bilo jasno da je to prestižni skup u međunarodnim razmerima. Svetskim autoritetima ja bilo veoma važno da budu učesnici te prestižne škole, kažu za njihov CV.

Za profesora Sedmaka je vezan i Jugoslovensko Američki projekat "mehanika loma zavarenih spojeva" (1982 do 1990 godine). Nesebično davanje profesora Sedmaka u smislu pomoći u usavršavanju mladih saradnika je omogućilo da kroz ovaj projekat desetine, u to vreme mladih doktoranata, obave specijalizaciju u USA, da naša znanja primene u svetskim okvirima i postanu nadaleko priznati stručni i naučni autoriteti. Naš profesor se nije na tome zaustavio. Formirao je centre po bivšoj nam državi za razvoj mehanike loma. Epidemija se širila: saradnja sa Univerzitetima u Mariboru, Slavonskom Brodu, Novom Sadu, Skoplju, Podgorici, Sarajevu. Rezultat- jake katedre a na čelu učenici Stojana Sedmaka.

Sankcije prema našoj zemlji su otvorile novo područje delovanja profesora Stojana Sedmaka. Silom prilika krenuo je u osvajanje, razvoj mehanike loma u susednim zemljama. Organizovao je imponantne međunarodne skupove u Varni, Miškolcu, Temišvaru, a ostavio je i neizbrisiv trag u razvoju mehanike loma u Miškolcu i Temišvaru.

Mi, njegovi saradnici imamo pristup i počasno mesto ne samo u tim sada afirmisanim centrima zahvaljujući našem profesoru. Iza svake aktivnosti profesora stoji izuzetan rad i ogromni rezultati. Ov su samo nabrojane činjenice, deo opusa prof Sedmaka. Ako tome dodamo još rukovođenje sa oko 20 doktorskih disertacija, a veliki deo od tih doktoranata su postali svetski priznati stručnjaci ili profesori, ili isto toliko magistarskih radova. Preko 300 naslova ili desetak knjiga, sve to nisu samo brojke. Mnogi od tih naslova imaju istorijski značaj. Iza toga stoji veličina profesora Sedmaka, izuzetan rad i izuzetna sposobnost da animira saradnike da ga prate i postignu rezultat. U karakterizaciji metalnih materijala je uveo sveobuhvatan pristup, koji pored klasičnih osobina, definiše materijal preko parametara mehanike loma i udarnih karakteristika.

Dragi profesore mnogo toga je vezano za tvoje ime, to znamo, ali tvoja skromnost nije dozvoljavala da kažemo da je to Tvoje delo ali mi koji se bavimo delom toga sa ponosom ističemo da smo iz tvoje škole. Svoje znanje si nesebično prenosio saradnicima a i studentima kao redovan profesor TMF-a u Beogradu ili polaznicima prestižnih kurseva za specijaliste zavarivanja.

Veoma je značajan doprinos prof. Sedmaka u aktivnosti Jugoslovenskog saveza za zavarivanje. Bio je predsednik Saveza sve do njegovog gašenja 2000 godine. U teškim devedesetim je preuzeo uređivanje časopisa Zavarivač, kasnije Zavarivanje i zavarene konstrukcije, najstarijeg časopisa iz oblasti zavarivanja i regionu. U tim teškim godinama kada je pretila opasnost da se časopis ugasi, samo snaga

prof. Sedmaka je mogla da bude protivteža tim pretnjama. Rezultat je opstanak časopisa na šta smo ti zahvalni.

Bio je delegat u desetoj komisiji MIZ-a koja se bavi mehanikom loma zavarenih spojeva. Bio je priznati ekspert MIZ-a i više puta učesnik u radu godišnje skupštine MIZ-a. Imao sam privilegiju da budem pored profesora na svim tim skupovima. Prvi službeni put u inostranstvo mi je bio sa njim, Komisija za ISO standarde u Milanu, 1977. godine. Prvi put smo delili sobu. Nakon gašenja Jugoslovenskog zaveza za zavarivanje, ne časeći ni časa naš profesor, tada u penziji, osniva Društvo za integritet i vek konstrukcija i pokreće časopis pod istim imenom. Bio je prvi predsednik Društva. Još jedan u nizu uspeha i dokaza da neumorni stvaralac ne može da stane. Na svakom mestu uspeh je bio evidentan. Teško je nabrojati sva priznanja, nagrade i odlikovanja koji svedoče o uspesima. Da li postoji, kada si ti u pitanju adekvatno priznanje? No, svakako najvažnija nagrada je zahvalnost tvojih sledbenika.

Profesore, davao si se bez ostatka i neumorno radio. Jednom na proslavi 80 rođendana, naljutio sam Vas kada sam se našalio komentarom na temu da je krajnje vreme da odete u pravu penziju. Ideja je bila da Stojan malo uspori, da se više posveti porodici, ali to nije išlo. I pored svega profesor je nalazio vreme da bude tu za saradnike i za porodicu.

Iza svega ovoga je stajao ne samo Stojan Sedmak, inženjer, naučnik, profesor. Stajao je čovek, autoritet koji je prenosio snagu okolini. Stajao je naš profesor. Bio je strog ali najviše prema sebi. Stajao je učitelj koji je nesebično pomagao svakome, nesebično prenosio znanje. Imao sam izuzetnu čast da budem u krugu tvojih najbližih saradnika, u stručnom delu. Svedok sam skoro svih ovih događaja. Profesora Sedmaka sam upoznao 1971, ali on me on tada nije poznavao. Bio mi je profesor na drugoj odini TMF-a, predmet mašinski materijali. Sudbina je htela da se 1976 godine zaposlim u VTI u timu prof Aleksandra Radovića, Dese Marković i Bore Veljanovskog. Prvi moj eksperimentalni rad kad evo ih moj načelnik Aleksandar Radović i prof Sedmak. Tada smo se istinski upoznali i počeli saradnju, sve do kraja, punih 38 godina. Mogu da tvrdim da njegov ljudski odnos, ogromno znanje je bio kišobran koji je nas pokrivao. Kao njegovi saradnici osećali smo se sigurni. Kada kažem da nam je bila čast što ga poznajemo i saradujemo sa njim kažem u ima svih koji su imali priliku da osete to zadovoljstvo. Možda bi neko imao nešto i da doda, ali da oduzme ne može niko i ništa. Lično, imao sam izuzetnu privilegiju da od samog početka svoje karijere budem Tvoj učenik i saradnik. Više od toga je što si me smatrao bliskim. Meni više ništa nije trebalo. Sa ponosom se osećam kao deo tvojih najbližih. Najviše mi znači što sam bio pored Tebe, pamt ćemo sve što je vezano za Tebe, pamtiću ne samo struku već i život, filozofiju časnog života. Živeo si tako da si svima pomagao ili bio na usluzi a nikoga nisi opterećivao svojim problemima. Tako si i otišao.

Dragi profesore, bol je velika sto se rastajemo, nedostajaeš svima nama. Nedostajae naš profesor, nedostajae nam diskusije, kritike, ponekad i prekori, ali sve pozitivno. Nedostajae nam oslonac, koji je znao, ne jednom da se podmetne i spasava svoje saradnike kada kasne sa obavezama ili kada mu bace na sto gomilu sirovih rezultata koji im se kasnije vrata kao studija ili vrhunski rad. Nedostajae prof. Stojan Sedmak, ostaće tuga i bol ali iza tebe ostaće Tvoja familija, Tvoji prijatelji, saradnici, ostaće tvoje naučno delo i neizbrisiv trag. Preneo si puno toga, dovoljno da Tvoje delo i uspomena na Tebe i dalje nastavi da živi. Nedostajaeš najviše svojoj porodici ali treba da budeš ponosan sa onim što je ostalo iza, a ostali su prof Aleksandara Sedmak, uspešni mladi Simon, Tamara i Tea, unuci koji nastavljaju Tvoje delo i mala Lara koja, siguran sam, biće preponosna svojim pradedom i koja je izmamila tvoj poslednji osmeh. Ostali su saradnici. Ljudi odlaze, sećanja i dela ostaju, zauvek. I zahvalnost. Neka ti je večna slava i hvala.

Dr Vencislav Grabulov, direktor IMS

**KOMEMORATIVNA SEDNICA DIVK
14. Novembra 2014.
Svečana sala Instituta IMS**

**Stojan Sedmak
1929-2014**

Obraćanja najmlađe saradnice

U nedelju 2. novembra 2014. godine, osam dana pre svog osamdeset petog rođendana, umro je moj profesor. Evo kako je izgledao njegov život viđen mojim očima.

Stojan Sedmak rođen je u Kratovu u Makedoniji 9. novembra 1929. godine kao drugo od troje dece majke Radmile Atanasković, učiteljice i oca Antona Sedmaka, učitelja. Trideset i sedam godina kasnije i sam počinje nastavničku karijeru.

Život i stvaralaštvo svakog čoveka umnogome su, pored uslova koji vladaju u porodici, uslovljeni i zemljom u kojoj živi. Stojan se rodio u novorođenoj Kraljevini Jugoslaviji u kojoj se njegova porodica, zbog potrebe službe, iz Makedonije preselila u Srbiju gde je u Negotinu 1936. godine Stojan upisan u osnovnu školu koju je završio u Beogradu 1940. godine. Te poslednje mirnodopske godine upisao se u IV mušku gimnaziju u kojoj je u toku II svetskog rata završio malu maturu. Poslednja tri razreda pohađao je po završetku rata u I muškoj gimnaziji u kojoj je maturirao 1948. godine.

Budući da se zanimao za tehniku, upisao je 1948. godine Mašinski fakultet i na smeru za Proizvodno mašinstvo diplomirao je 1954. godine. Iste godine se oženio Matildom Jovanović koju je upoznao u toku studija. 1955. godine Stojan je otišao na odsluženje vojnog roka u Banja Luku, a 2. maja im se rodio sin Aleksandar. Kao diplomirani inženjer raspoređen je u tenkovsku školu rezervnih oficira.

Stojanov stručni rad je započeo u FNRJ gde je u to doba bilo uobičajeno da se kadrovi zapošljavaju prema potrebama industrije a ne prema afinitetima pojedinaca. Tako je odmah po diplomiranju Stojan poslat u Bugojno, u fabriku namenske proizvodnje „Slavko Rodić“ u kojoj se proizvodilo oružje, od minobacačkih i topovskih upaljača i kapisli, do mina i kasetnih i ručnih bombi. Kao mlad inženjer počeo je da radi na osvajanju torpeda glave za bicikl, a rad u fabrici u Bugojnu završio je 1958. godine kompletno osvojivši proizvodnju pisaće mašine koja je bila prvi izvozni artikal FNRJ u SAD.

Porodica Sedmak se zatim seli u Sarajevo gde se Stojan zaposlio u fabrici motora „Famos“ sada već kao načelnik tehničke pripreme. Radio je na projektu oklopnog transportera i novog srednjeg tenka M636. 1960. godine je, kako mi je pričao, „...pukom srećom...“ otišao u Francusku gde je u Renoovoj fabrici u Parizu specijalizirao proizvodnju putničkih motora SUS i teških dizel motora.

Sa zavidnim iskustvom stečenim radeći u vojnoj industriji, Stojan se sa porodicom 1961. godine vraća u Beograd i zapošljava u Vojnotehničkom institutu kao konstruktor vozila guseničara. Tu produbljuje svoju saradnju sa Aleksandrom Radovićem započetu još 1958. godine, a započinje stručnu saradnju i

prijateljavanje sa potpukovnikom Prvoslavom Stojanovićem sa kojim je napisao knjigu „Terenski automobili savremene armije“, koju je izdao Vojnoizdavački zavod 1968. godine. 1966. godine Stojan je uvršćen u komisiju za motorizaciju JNA kada je napravljen globalni program o potrebama jugoslovenske armije za terenskim vozilima i njihovoj proizvodnji u, sada u državi naziva SFRJ.

Sada već iskusan inženjer i konstruktor, Stojan u svojoj tridesetsedmoj godini života odlučuje da se posveti akademskoj karijeri i zapošljava se 1966. godine kao asistent profesora Bogdana Grujića na Tehnološkom fakultetu u Beogradu za predmet Mašinski elementi.

Marta 1970. godine, na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu odbranio je magistarski rad na temu „Neki problemi koncentracije napona u dvodimenzionalnoj teoriji elastičnosti“ kod mentora profesora Nikole Hajdina.

Sedam godina kasnije, 1977. godine odbranio je na Mašinskom fakultetu doktorsku tezu pred komisijom u sastavu profesorka Kosara Jojić-mentor, i profesori Milan Trbojević, Milan Banić i Milan Radojković. Rad pod nazivom „Uticaj prslina i zarezna na pojavu loma pri elastičnoj i plastičnoj deformaciji“ je bio iz oblasti Mehanike loma.

Godine 1973. je sa dugogodišnjim saradnikom profesorom Aleksandrom Radovićem, na Tehnološko-metalurškom fakultetu osnovao novi smer na magistarskim studijama „Tehnologija i metalurgija zavarivanja“. 1981. godine izabran je za redovnog profesora.

Profesor Stojan Sedmak je predavao predmete iz oblasti hemijskog i grafičkog inženjerstva, mehanike materijala, mehanike loma i zavarivanja. Bio je šef katedre za OTN i katedre za GI.

Tokom rada na fakultetu, profesor Stojan nije prestajao saradnju sa privredom. Naprotiv, sam je bio nosilac 37 elaborata i studija, 8 investicionih programa te 7 ekspertiza. Po svom obimu i značaju za jugoslovensku privredu svakako se izdvaja njegovo učešće na izgradnji cevovoda za reverzibilnu HE „Bajina Bašta“. Baš zbog toga je 1975. godine ga je angažovao institut GOŠA da kao deo ekipe otputuje u Japan odakle je nabavljen čelik za izradu cevovoda. Po povratku, u fabrici „Metalna“ u Mariboru je napravljen prototip koji je detaljno ispitivan. U tom periodu je Stojan započeo i eksperimente za svoj doktorat u Laboratoriji za materijale VTI.

Stojan je jedan od nekolicine inženjera koji su bili radoznali, vredni i vrlo motivisani, koji su uvideli značaj naučne discipline koja je obeležila XX vek - Mehanike loma materijala i zahvaljujući čijim su pionirskim eksperimentima generacije mladih naučnika nastavile da primenjuju Mehaniku loma u našoj zemlji. Stojan je sa bliskim saradnicima odlazio u svet na eminentne konferencije koje su, u to vreme, bile jedan od važnih izvora znanja s obzirom da knjiga posvećenih praktičnoj primeni Mehanike loma nije bilo puno. U Vaterlou u Kanadi 1977. godine, na III ICF Stojan je upoznao i počeo saradnju sa Johnom Radonom. Sledeće, '78. na konferencijama u organizaciji General Electric, u Skenectedy-ju i Vašingtonu upoznaje Michaela Wnuka koji godinu dana kasnije dolazi u Beograd gde 6 meseci provodi u Laboratoriji na tehnološko-metalurškom fakultetu u kojoj on i Stojan intenzivno izvode eksperimente iz mehanike loma. Na predlog Michaela Wnuka, a uz podršku generalnog direktora GOŠE Tihoslava Tošića, 1980. godine, održana je prva Međunarodna škola mehanike loma. Bilo ih je deset.

Kao posledica saradnje sa Wnukom 1982. je započeo američko-jugoslovenski projekt „Mehanika loma zavarenih spojeva“ kojim je sa jugoslovenske strane rukovodio Stojan Sedmak, a američki partner je bio Nacionalni institut za standarde i tehnologiju iz Boldera i Getisburga.

Kao ime koje se prepoznaje u naučnom svetu, Stojan je održao niz predavanja po pozivu na inostranim univerzitetima. Učestvovao je na velikom broju konferencija od kojih je većinu domaćih sam organizovao.

Stvaralački opus profesora Sedmaka je daleko veći nego što je ovom prilikom moguće adekvatno predstaviti.

Profesor Stojan Sedmak je po zakonu morao i otišao je u penziju 1995. godine. Na mene profesor nikada nije ostavljao utisak penzionera, jedina promena se ogledala u tome što je svoj kabinet iz sobe 69 preselio na drugo mesto. A knjige nam je ostavio. Nadao se da ćemo ih čitati.

Ja se zapravo ne sećam kako je i kada u moj život ušao Stojan Sedmak. Najpre je, dok sam išla u školu, on za mene bio *ćika Stole* koji bi, kad god bi sa *teta* Matildom ili sam došao kod nas, otišao sasvim slobodno do radne sobe mog oca gde bi pomno pregledao ima li novih knjiga iz tehnike u očevoj biblioteci. Zatim se sećam kako su moj otac, *ćika Stole* i *ćika Prle*, maločas pomenuti potpukovnik Prvoslav Stojanović, za našim okruglim kuhinjskim stolom igrali karte, mislim da je to u početku bio preferans. Kasnije su se sva trojica učlanili u bridž klub, ne sećam se naziva tog kluba, u hotelu Jugoslavija. To su bile sedamdesete godine prošlog veka, a onda sam, malo kasnije, i ja strasno zavolela igre sa kartama, pa me je otac, uz *ćika* Stoletovu podršku i pomoć, usmerio i na bridž kao viši nivo u kartaroškom *zanatu*. Bila sam nekoliko godina Stojanov partner u bridž klubu Slem: nismo se svađali, bili smo dobar iako ne i vrhunski, tandem.

Pred kraj svog rada na fakultetu, Stojan mi je pružio priliku da radim sa njim, najpre kao asistent u nastavi, a kasnije i sve ostalo. To „ostalo“ takođe prevazilazi prostor u ovom tekstu, a podrazumeva umetnost tumačenja nauke, umetnost snalaženja u javnosti, ne iznošenje problema bez prethodnog razmišljanja o mogućem rešenju, preciznost ali i slobodu u prepisci sa kolegama, visoku pismenost, a nadasve rad, rad i rad.

Matilda i Stojan su dobili unuke, Simona građevinskog inženjera, sa kojim ja uvek radosno saradujem, Tamaru mašinskog inženjera koja je direktna dedina i očeva sledbenica i najmlađu Teu diplomiranog filologa. Tamara je rodila Laru. Zahvaljujući ljubavi i pažnji njegovih najbližih - Matilde, Saše i dece, mislim, nadam se, iako je to nemoguće znati, Stojanu je olakšan odlazak.

Imala sam privilegiju da učim od najboljeg. Za mene je profesor bio sigurnost, i roditelj umesto roditelja. Mislim da me je voleo. Ja njega jesam. Neka mu je večna slava i hvala.

Dr Ljubica Milović, v. prof.

Obraćanje najvernijeg saradnika

Profesora Stojana Sedmaka sam upoznao kao student druge godine Metalurškog odseka, Tehnološko-metalurškog fakulteta u Beogradu. Od starijih kolega smo čuli da je prof. Sedmak strog profesor, a posebno da je strog prema studentima metalurškog odseka. Vrlo brzo smo to i osetili na vlastitoj koži. Spoljašnja strogost je u stvari krila neizmernu želju i potrebu da od nas metalurga napravi kompletne inženjere. Uvek ću se sećati njegovih reči, parafraziram "Vi metalurzi možete da ne znate da pročitate crtež, ali bez izuzetka morate da poznajete materijale, jer bez vaše pomoći, mašinski inženjeri su kao bez desne ruke". Kada sam počeo da radim diplomski rad, prof. Sedmak je bio tu da mi pomogne da naučim da "čitam crtež".

Dolaskom u Vazduhoplovno tehnički institut 1986. godine u Sektor za eksperimentalnu čvrstoću, počeo sam da se upoznajem sa savremenim materijalima, kao i sa savremenim metodama ispitivanja materijala. Na preporuku starijeg kolege Vencislava Grabulova iz Vojnotehničkog instituta KoV-a, otišao sam kod prof. Stojana Sedmaka ili Profesora kako sam ga uvek oslovljavao, za savet i pomoć. Normalno, Profesor se odmah setio "svoga" studenta, i od tog trenutka, zahvaljujući Profesoru, slobodno mogu da kažem, počela je jedna uspešna saradnja, a bez lažne skromnosti i moja uspešna karijera.

Koncept magistarskog rada na temu "Primena akustične emisije za praćenje parametara mehanike loma kod kompozitnih materijala", koji je osmislio Profesor, otvorio je potpuno novi pravac u oblasti istraživanja i primene savremenih metoda karakterizacije materijala. Na insistiranje Profesora, 1989. god. prijavili smo rad "*Application of acoustic emission for monitoring fracture mechanics parameters in composite materials*", na prestižnu međunarodnu konferenciju AECM-3, koja se održavala u Parizu. Iako nevoljno, ali uz nesebičnu pomoć i neverovatnu upornost Profesora da me pripremi (pripreme za prezentaciju rada i učenje jezika su trajale gotovo mesec dana svakodnevno po nekoliko sati), otišao sam na tu konferenciju. Bio sam jako ponosan na naš zajednički rezultat, jer rezultati naših istraživanja u tom trenutku su bili na nivou rezultata koje su imale vodeće tehnološke zemlje sveta.

Nastavak saradnje oko izrade doktorske disertacije, bio je logični sled događaja. Kao iskusni naučni radnik, Profesor je u meni prepoznao sklonost ka eksperimentu, što će i označiti moju stručnu karijeru do današnjih dana. Od standardnih ispitivanja svih konstrukcijskih materijala, do najkompleksnijih eksploatacionih ispitivanja konstrukcija (sferne i cilindrične posude pod pritiskom, reaktori, dizalice, rotorni bageri, i dr) vredno sam učio i radio. Profesor je uvek bio tu da me usmeri i da mi pomogne.

Među prvima smo primenili koncept procene integriteta i preostalog radnog veka konstrukcija u eksploataciji. Redao se čitav niz ozbiljnih ispitivanja; Azotara, Petrohemija i Rafinerija nafte u Pančevu, Azotara u Subotici, Fabrike veštačkog đubriva u Šapcu i Prahovu, Rafinerija nafte Novi Sad, Rafinerija gasa Elemir, Tehnogas, NIS Gas, su samo neke od sistema u kojima su urađena ozbiljna ispitivanja. Zahvaljujući pre svega znanju i umeću Profesora, mnoga postrojenja su sanirana i osposobljena za dalji rad (najbolji primer je sanacija objekata u Rafineriji nafte Pančevo, posle bombardovanja 1999. god.).

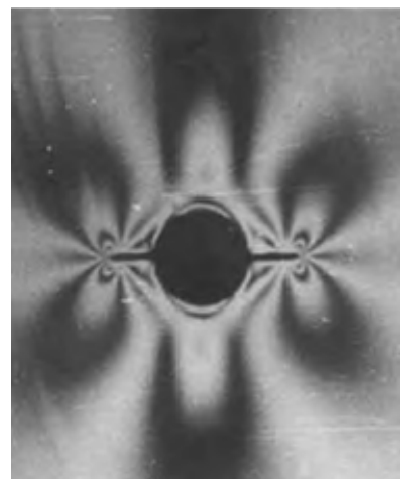
Kao iskreni saradnik i prijatelj, imao sam tu privilegiju i čast da Profesora upoznam i privatno. I danas pamtim naš odlazak 2004. god. na konferenciju IIW koja se održavala u Kairu. Jedne predivne decembarske večeri na brodu kojim smo krstarili rekom Nil, proslavili smo zajednički pedesetogodišnjicu braka Profesora i njegove supruge Matilde. Uvek ozbiljan i pomalo strog, Profesor je pokazao i svoje sasvim drugo lice, lice čoveka spremnog za šalu, a bogami i za ples. Normalno, kao i uvek, glavni organizatori su bili moja supruga Meri i kolega Venci.

Kako su prolazile godine, tako je zahvaljujući Profesoru moja karijera išla uvek uzlaznom linijom. Od istraživača saradnika do načelnika istraživačkog sektora i naučnog savetnika u Vojnotehničkom institutu, iza svega je stajao moj mentor, moj Profesor. Kada je bilo teško, tu je uvek bio Profesor, da mi svojim iskustvom i znanjem nesebično pomogne.

Profesore, bio si mi član komisije za odbranu diplomskog rada, mentor za magistarski rad i izradu doktorske disertacije, naučio si me logički i tehnički razmišljati, naučio si me da budem racionalan, dao si mi problematiku, koja je obeležila moju stručnu i naučnu karijeru, i na čemu sam vam neizmerno zahvalan.

Dr Zijah Burzić, Potpredsednik DIVK

5.	raspored napona oko prslina kod krtih materijala	101
5.1.	Problem Grifitsa	103
5.2.	Generalizacija Grifitsovog problema	105
5.3.	Uslovi graničnog stanja za makroskopske prsline	117
5.4.	Žatezanje u jednom pravcu elastične ploče sa dve kolinearne prsline	120
5.5.	Bovijev problem	124
6.	Primena naponsko optičke analize na ploču sa kružnim otvorom i dva simetrična zareza, zategnutu u jednom pravcu	129

Faksimil iz magistarskog rada:
 levo #5.1-5.5 - prvi tekst na Srpskom o mehanici loma,
 desno fotoelastična analiza Bovijevog problema

Odabrane poruke

Dear Aleksandar,

I am so sad for the fracture community, myself and for you and your family. It is a great loss. When you can, please write an obituary. We will put it in the web site and the next Newsletter. I am so happy that he got to see you as Vice President of ESIS. With warm regards,

Leslie Banks-Sills, ESIS President

Dear Sasha,

I was deeply saddened to hear of the death of you esteemed father, Prof. Stojan Sedmak, and I would like to express you and your family my sincerest condolences. In the last 20 years I was fortunate to meet Stojan and develop to him a very efficient and friendly relation. He combined in an excellent way professional competence, culture, and enthusiasm. He was a very kind person who was always willing to give his knowledge and time.

Prof. Stojan Sedmak was a very close friend of the Romanian welding community and contributed essentially to the development of the bilateral and regional cooperation in welding. The Romanian Welding Society ASR appreciated his personality by electing him as Honour Member of ASR and by awarding him the "Acad. Corneliu Miklosi" Medal. We shall all miss him very much. The obituary of Stojan will be published in the next issue of our journal "Sudura".

Kind regards, **Dorin Dehelean**

Chere Ljubica,

Je suis profondément attristé par cette nouvelle. En ce moment douloureux, sache que je suis de tout coeur avec toi. Transmets mes sincères condoléances à toute sa famille.

amitiés **Moussa Nait-Abdelaziz**

Zitouni Azari a écrit :

Cher Ljubica, Dans ces moments douloureux, je tiens à exprimer à la famille du professeur Sedmak et à ses amis mes sincères condoléances. Je souhaite à tous beaucoup de courage. Amicalement

Dear Ljubica

Please express my deepest condolence to Prof. Sedmak family. I will always remember him as a great professor, an extraordinary researcher and a very kind and friendly person with young colleagues. He will remain in my memories forever!

Liviu Marsavina

Smrt profesora dr Stojana Sedmaka, osnivača DIVK-a i naučnika koji je uveo Mehaniku Loma u Srbiju je nenadoknativ gubitak za sve nas koji smo sa njim blisko saradivali. Lakoća, organizacione sposobnosti, praćenje svetskih trendova, sa kojima je znao da okupi saradnike su svetao primer za njegove sledbenike. Velika je čast bila saradivati sa tako velikim naučnikom a pre svega dobrim i humanim čovekom.

Dragoslav Šumarac

Sa iznenađenjem i tugom smo jučer primili vijest da je uvaženi profesor Stojan Sedmak preminuo. Kao dekan sam danas odaslao zvanično prema kancelariji DIVK-a pismo saučešća ispred našeg kolektiva Mašinskog fakulteta. Veoma nam je žao da je uvaženi profesor Stojan Sedmak preminuo. Lik i djelo uvaženog profesora ćemo trajno čuvati.

Molim Vas da profesoru Aleksandru Sedmaku, porodici i rodbini, te ostalim kolegama prenesete izraze iskrenog saučešća povodom tužnog događaja, u moje lično ime, u ime kolege prof. Nedeljka Vukojevića, te u ime svih članova našeg kolektiva. S poštovanjem,

Fuad Hadžikadunić, Dekan Mašinskog fakulteta Univerziteta u Zenici

Dragi Saša,
otišao je Stole moj dragi i dugogodišnji prijatelj. Bio je veliki čovek i cenjeni stručnjak. Primi moje najiskrenije saučešće
Dorđe Zrnić

Dragi Aleksandre,
Upravo sam čula da je preminuo naš dragi Stojan Sedmak. Primate moje najiskrenije saučešće. Puno sam ga volela i ostaće mi u izuzetno dragoj uspomeni.
S poštovanjem, **Gordana Vunjak-Novaković**

Dragi Saša,
ovih dana ti nije lako. Ja sam se s tatom volio družiti za života, i poštivao sam ga kao jednog od pionira, a kasnije doajena mehanike loma na području ex Yu. Neka mu je vječna slava i hvala u ime svih nas koje je zarazio svojom istovremenom srdačnošću prema ljudima i strašću za naukom. Ta predanost se rijetko danas viđa.
Tvoj, **Dražan Kozak**

Dragi Saša,
Mnogo mi je zao. Bilo mi je uvek zadovoljstvo da sa tvojim tatom proćaskam, sagovornik koga voliš da sretneš, i uvek nešto novo čuješ i naučiš.
Mikan Adžić

Dragi Saša,
U moje ime i u ime moje porodice primite naše iskreno SAUČEŠĆE. Znam koliki je gubitak za tebe, za Matildu i za tvoju decu. Ne mogu a da se ne setim koliko je Stojan učinio za mene počev od 1971 godine kada me je primio za saradnika u IHTM i na fakultetu. Koliki je uticaj imao na moje profesionalno opredeljenje. Koliko je napora uložio da me natera da završim magistarski i doktorski rad. Koliko je verovao u moje eksperimentalne mogućnosti prepuštajući mi donošenje mnogih odluka na raznim poljima. Posebno moram da istaknem mogućnost odlaska u Ameriku gde sam izgradio dalje mogućnosti kao što je odlazak u Nemačku. Koliko mi je pomogao u formiranju mog CV gde je moj ulog bio par ideja i dijagrama a on je slično Majklu Wnuku pravio perfektu priču. Bez obzira što nismo mnogo saradivali zadnjih godina imaću puno poštovanje za njegov doprinos Mehanici loma, DIVKU, Letnjim školama i da ne nabrajam dalje sigurno sam puno toga zaboravio. Pred tebe je veliki zadatak da nastaviš njegov pionirski rad.
Blagoj, Ljiljana i Dejan Petrovski

Dragi Saša,
Tebi i tvojoj porodici izražavamo iskreno saučešće povodom povodom smrti oca. Iako smo znali da je dragi profesor Stojan na kraju svog životnog puta, njegova smrt nas potresla i rastužila. Mirjana i ja smo bili njegovi đaci, njegova prva generacija na TMF-u. Pamtićemo ga kao našeg profesora, kao kolegu, kao brata rotarijanca i kao prijatelja. Uvek, u svim situacijama, ali posebno u našem Rotari druženju, Stojan je pokazivao dobru volju, toleranciju, prijateljstvo, strpljenje, humanizam i nada sve ljudsku toplinu. Imao je sposobnost da teškoće i probleme koji se pojave rešava lako, šarmantno, ponekad sa smislom za fini humor i sa osećajem za ljude i suptilnost njihovih duša. Za mnogo godina Rotari druženja nikad nisam čuo da je povisio ton, a nervozu drugih stišavao je tako što je umeo da ih nasmeje. I kad je teška bolest uzela maha, u njegovim poslednjim godinama, umeli smo, najčešće kada se sretne u tvom kabinetu, da lepo ispričamo. Profesor je bio gospodin i džentlmen, naš prijatelj, koga ćemo pamtiti i spominjati. Ostavio je dubok trag u našim srcima i neka mu je večna slava i hvala.
Mirjana i Dejan Čikara

IZ PORODIČNOG ALBUMA

KIWANIS klub Durham, SAD, 2007.

Poatje, Francuska, 2003.

Proslava 50. godina Mašinski fakultet, 2004.

kod kuće, 2010.

Lako je gledati u zvezde kad imaš oslonac, 2013.

SA NEKIH DAVNIH DOGAĐANJA

Proslava 80. rođendana, sa Dorinom Deheleanom (levo) i Majklom Vnukom (desno), 2009.

Letnja Škola Mehanike Loma 1984.

Godišnja skupština DIVK 2005.

Generacija sa studija ispred Mašinskog fakulteta 2003.

Seminari, konferencije, predavanja...osamdesete, XX vek

Pored prototipa dela cevovoda HE Bajina Bašta, sedamdesete, XX vek

